

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi A.J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu,

w sprawie o sygn. akt I ACa 2140/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

w dniu 2 czerwca 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I ACa 2140/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej A.J. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł (dwa tysiące złotych) za okres od 18 sierpnia 2023 r. do 2 czerwca 2026 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie o sygn. akt I ACa 2140/23 w terminie 2 miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącej A.J. kwotę 200 (dwieście) zł tytułem nienależnie pobranej opłaty od skargi;**

6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącej A.J. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia wydania niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk Adam Redzik

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 grudnia 2025 r. A.J. (dalej: „skarżąca”) złożyła skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 2140/23. Skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie , tj. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 2140/23;
2. wydanie sądowi rozpoznającemu przedmiotowa sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy w sprawie w ciągu maksymalnie 1 miesiąca od dnia wydania postanowienia;
3. zarządzenia od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 5 000 zł.
4. zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że w dniu 18 sierpnia 2023 r. akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu i pomimo wymiany pism procesowych pomiędzy stronami oraz przeprowadzeniem już postępowania dowodowego, Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu rozprawy. Łączny czas rozpatrywania sprawy apelacyjnej wynosi blisko dwa i pół roku i zdaniem skarżącej nie ma jakichkolwiek podstaw do zwlekania z wydaniem wyroku w sprawie, szczególnie, że linia orzecznicza w tym zakresie pozostaje już ugruntowana.

Prezes Sądu Apelacyjnego w piśmie z dnia 17 kwietnia 2026 r. wyjaśnił m.in., że 22 sierpnia 2024 r. został w sprawie wylosowany sędzia sprawozdawca, a w dniu 5 września 2024 r. wpłynął wniosek skarżącej (powódki) o udzielenie zabezpieczenia, który został uwzględniony postanowieniem z dnia 19 września 2023 r. W sprawie nie może zapaść wyrok na posiedzeniu niejawnym, bowiem pozwany wniósł o rozpoznanie apelacji na rozprawie zaś skarżąca (powódka) uzyskała zabezpieczenie i nie płaci bieżących rat kredytu. Natomiast w sprawie I ACa 2140/23 planowane jest wydanie zarządzenia w sprawie terminu rozprawy na przełomie III/IV kwartału 2026 roku na termin rozprawy na IV kwartał 2026 roku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że stan taki zachodzi zasadniczo w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18).

W niniejszej sprawie apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w dniu 18 sierpnia 2023 r. Do czasu wniesienia niniejszej skargi na przewlekłość postępowania, tj. do 22 grudnia 2025 r., Sąd Apelacyjny w Poznaniu nie rozpoznał sprawy, ani nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. W niniejszym postępowaniu okres oczekiwania na rozpoznanie apelacji przez sąd odwoławczy wynosi obecnie ponad 24 miesiące. W okresie tym nie zostały podjęte żadne czynności, które uzasadniałyby tak długi czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy. Już sama długość okresu bezczynności sądu przemawia więc za tym, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 2140/23 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie jej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżących za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżąca wniosowała o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 5 000 zł, ale nie uzasadniła dlaczego domaga się zasądzenia należności w takiej wysokości, ograniczając się wyłącznie do samego żądania zapłaty powyższej kwoty i wskazania, że w sprawie nie ma jakichkolwiek podstaw do zwlekania z wydaniem wyroku szczególnie, że linia orzecznicza jest w tym zakresie ugruntowana. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. Z tych względów w ocenie

Sądu Najwyższego kwota 2000 zł w pełni rekompensuje skarżącej zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania za okres od dnia 18 sierpnia 2023 r. do 2 kwietnia 2026 r.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy Sąd Najwyższy uznał za zasadne zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w okresie 2 miesięcy od daty zwrotu akt.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2, 3 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

(J.C.)

[a.ł]

Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk Adam Redzik